

RLB, 184. (3803-PS) dok. Nürnbergben Kaltenbrunner tagadni próbálta, hogy ő írta ezt a levelet Blaschkénak. *IMT*, 11:344–346. o.

100. Lévai – az adatok forrásának megjelölése nélkül – felsorolja az SS-nek átadott különféle tételeket, amelyek értékét különböző becslések 3,2 és 11 millió svájci frank közé teszik. Lásd Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 356. o. Lásd még *Der Kastner-Bericht*, 150–151. o.

101. *Der Kastner-Bericht*, 130–133. o.

102. Egyes utasoknak sikerült géppel írt tudósításokat visszajuttatni Budapestre. Lásd például J. D. Bl. 1944 júliusában kelt levelét a Yad Vashem irattárában: M-20/47.

103. Marton Lajos és más szemtanúk szerint az Auschwitz tényeivel tisztában lévő zsidók között akadtak néhányan, így például Fischer József, akik vagy vonakodtak, vagy nem is voltak hajlandók megfürödni.

104. *Der Kastner-Bericht*, 252. o. Lásd még a csoport egyik tagjának, Elek Siegfriednek A. Silberscheinhez címzett, 1944. november 21-i beszámolóját: Yad Vashem, irattár, M-20/95.

Georges Amselnek a visszaemlékezése szerint, aki 11 éves korában volt a tábor lakója, a Bergen-Belsenben fogva tartottakkal korántsem bántak olyan nagyvonalúan, mint ahogy azt Kasztner a háború után leírta. Személyes közlés, Párizs, 1992. május 20.

105. Glatz Zoltán korábban már idézett jelentése szerint a csoport Zsidó Tanácsát Léb Zsigmond, László Jenő, Fischer József, Moskowicz József, Balázs Endre, Weiss Sándor, Kertész Jenő és Krémer Endre alkották. A jelentés említést tesz a vezetők egy részének több gazdasági természetű visszaéléséről is.

106. Lásd például Weissmandel már idézett, 1944. július 16-i szenvedélyes hangú levelét.

107. Kasztner rendszeresen tájékoztatta Schwalbot és Saly Mayert a magyarországi fejleményekről, beleértve az SS-szel folytatott tárgyalásait is. Saly Mayerhez írt leveleinek másolata az Izraeli Állami Levéltárban, Jeruzsálem, aktaszám: 31. 124/53.

108. *Der Kastner-Bericht*, 152–155. o.

109. Lásd Komoly 1944. július 24-én kelt, Schwalbhoz írt levelét. Moreshet, irattár, D. 1. 976. dok.

110. Biss 112–117. o.

111. Lásd a Glosszáriumot a jelen kötet végén. Noha a szervezetet Eli és Yitzhak Sternbuch hozta létre, voltaképpen Yitzhak felesége, Recha volt a motorja. Az ő hátteréről és ténykedéséről lásd David Kranzler, *Thy Brother's Blood*, i. m., 189–190., 195–203. o.

112. A terv körüli diplomáciai levelezésből nem tűnik ki egészen egyértelműen, hogy a Freudiger-féle javaslatok a Sternbuch fivérek értelmezésében a Kasztner-transzport biztonságba helyezésére vagy pedig egy új, „1200 prominens ortodox zsidóból álló” csoport kiszállításának megszervezésére irányultak-e. Lásd például Harrison 4802. sz. táviratát, melyet 1944. július 26-án küldött az amerikai külügyminiszternek. A Sternbuch fivérek, valamint Mayer és a Vaada között felmerült nehézségek további részleteit lásd a továbbiakban. Lásd még Kranzler, i. m., 107–108. o.

113. Freudigert igen érzékenyen érintette a Komoly, Brand Hansi és Offenbach részéről rá nehezedő nyomás. Állítása szerint ez a közjáték készítette őt arra, hogy csatlakozva a családjához, 1944. augusztus 9-én Romániába szökjön. Lásd Freudiger: „Five Months,” i. m., 277. o. Freudiger abban a levélben fejtette ki álláspontját, amelyet 1944. augusztus 20-án – röviddel megérkezése után – Romániából írt Kasztner-